

Kineserne frygter farlige fødevarer, så nu dyrker byboerne deres egne grøntsager

På både altaner og grønne pletter mellem højhusene breder køkkenhaverne sig i de kinesiske millionbyer. Men det bliver agurker og tomater ikke altid mindre forurenede af.

KINAS KØKKENHAVER

KIM RATHCKE JENSEN,
KORRESPONDENT, BEIJING

Hun havde aldrig haft en køkkenhave. Hun vidste ingenting om planter. Hun anede ikke, hvad hun lavede. »Jeg begyndte bare at plante noget og så se, hvad der sketes, siger den 57-årige Zhao Guijin, der i dag er pensionist, men som før arbejdede i regnskabsafdelingen hos et kinesisk flyselskab.

Zhao begyndte at interessere sig for køkkenhaver for snart tre år siden, da hun gik på pension. Hun bor i en lejlighed i det nordøstlige Beijing, og nede mellem højhusene var der andre af beboerne, der var begyndt at dyrke et grønt areal. Myndighederne havde brugt det til opbevaring af jord og byggematerialer, men nu stod det tomt.

Her tre år senere er de hele arealer delt op i små stykker. Zhao sidder på hug i sin lille køkkenhave ved en række med gule-rødder og er ved at rykke små totter græs op af jorden. Ved siden af hende står nogle grene, som hun har surret sammen i et omvendt V, så tomatplanterne kan slynge sig op ad dem. Hun har 20-30 kvadratmeter, og afhængigt af årstiden dyrker hun også for eksempel agurker, løg, peanuts, bitter melon, søde kartofler, majs og you-maica, der er en slags kinesisk salat.

Haven ligner en velafstemt regnskabsbog. Den er nydelig. Planterne står flot. Hun har lært meget på tre år, siger Zhao, der ellers har boet i Beijing det meste af sit voksne liv.

»Jeg har lært af de andre. Mange er opvokset på landet og er først flyttet til byen senere i deres liv. Her er også folk, som har været i haven og har lært landbrug af bøndernes, siger Zhao.

Klokken er seks om morgenen, men folk er allerede kommet ned fra deres lejligheder og er gået ud i haverne. Solen og varmen er barsk i Beijing om sommeren, så de fleste kommer her tidligt. Rundt om er der lyden af vand, der plasker ned i spande. Mænd, der griner. Fugle, der pipper. Lyden af en hakke.

Bagved høres lydene fra byen. Den konstante summen af en motorvej langt væk. En bil, der dytter uden for køkkenhaven. Et cykelhjul, som raslende kører forbi. Og flyene, der højlydt og i lav højde glider over højhusene for at lande i Beijings internationale lufthavn, der ligger tæt på haven. »Vi har det godt her«, siger en af de andre beboere, Hu Liwai, der også er pensionist.

I fødevarskandalernes skygge

Der er ingen officielle statistikker, men rundt om i de kinesiske storbyer er der stadig flere, der gør som Zhao og hendes venner, hvor man dyrker grøntsager i lejligheder eller udnytter grønne arealer mellem højhuse og boliger til at lave køkkenhaver.

»I de senere år er bylandbrug blevet mere og mere populært i Kina. Der er en klart voksende interesse for det, og det vil kun vokse endnu mere fremover«, siger Qian Jing, der er leder af institut for landskabsarkitektur på Nanjing Teknologiske Universitet.

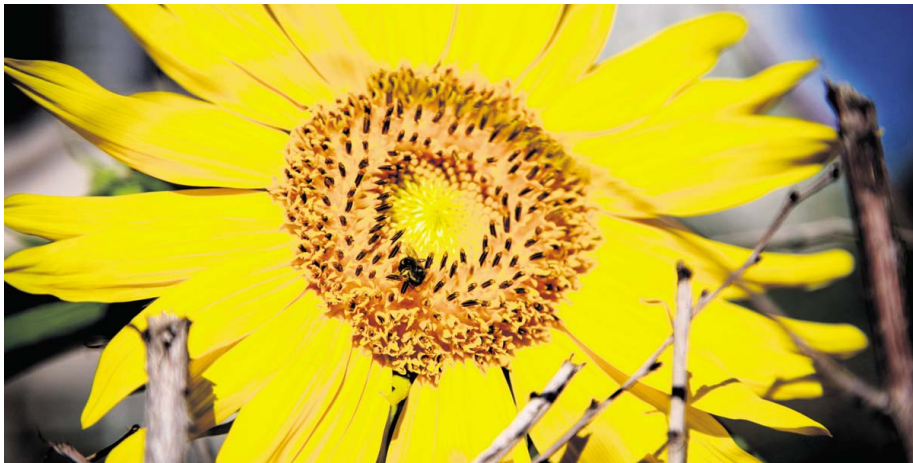
Butikkerne kan også mærke det. For eksempel Den Glade Gård, som over internettet sælger udstyr til køkkenhaver på altaner samt jord, frø og planter.

»Vi åbnede for tre år siden, og siden dengang har vi to- eller tredoblet salget på de fleste produkter«, siger salgsdirektør Li Jing.

Der er især en grund til, at stadig flere kinesere begynder at dyrke deres egne grøntsager: »Der er en klar sammenhæng til de mange fødevarskandaler, der har været i de seneste år«, siger Qian Jing fra universitetet i Nanjing.

En undersøgelse fra Tsinghua Universitet i Beijing anslår, at 70 procent af de kinesiske forbrugere er bekymrede over fødevarers sikkerhed. Man behøver heller ikke at lade læge eller skæbnesmønstre i de kinesiske medier.

For eksempel har magasinet Caixin afsløret, hvordan der uden for Beijing bliver dumpet kloakvand ud over marker,

DRÅBER I HAVET. Ved boligblokken 'Blåt Hav' i det nordlige Beijing lå der et tilgroet areal, som ingen brugte. For nogle år siden begyndte beboerne at dyrke grøntsager, og nu vrimer stedet med køkkenhaver. Foto: Sharron Lovell

hvor bønder dyrker majs og vandmeloner. En mand blev anholdt i Guangxi, fordi han brugte formaldehyd til at lave tørrede bønner. I Henan var det industrielt svovlsyre, som en mindre virksomhed brugte til at producere flere tusind kilo chili, der blev solgt til mindst seks fabrikker. Alt sammen blot tre eksempler fra sidste uge.

Den hidtil værste fødevarskandale

skete i 2008, hvor seks børn døde og 300.000 blev syge, fordi de havde drukket mælkepulver med melamin. Det bruges normalt til blandt andet fremstilling af maling og plastik.

Derfor er det ofte unge forældre, der bekymrer sig over fødevarersikkerheden og går i gang med bylandbrug. Som for eksempel den 28-årige mor Wang. Hun har en 18 måneder gammel baby og bor med sin mand og bedsteforældre i en lejlighed i Weifang, der er et byområde med ni millioner indbyggere, som ligger i Shandong.

»Vi køber ikke agurker, tomater, jordbær og frugt og grønt, der er uden for sæsonen, for der er alt for mange pesticider«, siger Wang. Derfor har familien en lille

have på taget af ejendommen, hvor de dyrker grøntsager og også nogle gange har en høne gående, som de får æg fra.

»Haven er os glade, for grøntsagerne er rene og naturlige«, siger Wang.

Forurening rammer bylandbrug

Oppe i sin køkkenhave i Beijing har Zhao Guijin heller ikke meget tiltro til de fødevarer, man kan købe på markeder og butikker. Hendes egne grøntsager er langt bedre, siger hun.

»Det, man køber, er fyldt med pesticider, men det, jeg har her, har jeg brugt mine egne hænder til at lave,« siger Zhao - li genoms mange andre af beboerne, der også er bekymrede for fødevarersikkerheden. Flere af dem har som Zhao også børn

og børnebørn og deler grøntsagerne ud til resten af familien.

Men bylandbrug er ikke altid mere sikkert. Forurening er et problem.

Først er der luften. En ny undersøgelse af luftforureningen i 74 større kinesiske storbyer viser, at der kun er fire byer, der overholder de nationale miljøkrav. Resten er op til syv gange værre end Verdenssundhedsorganisationen WHO's anbefalinger.

Så er der vandet. Hele 25 procent af landets floder er så forurenede, at de ikke kan bruges til hverken landbrug eller industri, og halvdelen af vandet i byerne kan ikke engang bruges til at vaske tøj i.

Og endelig er der jorden. Ifølge nogle skøn fra statslige tænketanke er et sted

Kolonihaven: Danske traditioner skal til Kina

Danske arkitekter vil sikre effektiv dyrkning.

KIM RATHCKE JENSEN,
KORRESPONDENT, BEIJING

Kineserne skal have kolonihaver. Det mener det danske landskabsarkitektfirma Mist+grassat, for de små haver og hele ideen bag dem passer perfekt ind i byudviklingen i Kina.

»Vi har prøvet at kigge tilbage på de oprindelige kolonihaver, der var uden huse«, siger Anne Galmar, der er landskabsarkitekt og indehaver af Mist+grassat.

»Det var en jordlod, der var omkranset af en hæk, og det handlede om den bedst mulige effektivisering af dyrkningen af haven. Man skulle ud og dyrke sin have og så tilbage til sin bolig. Husene kom først til senere,« siger Anne Galmar. Derfor er træhuset erstattet af et stålskur, der kan låses.

Lige nu er Mist+grassat i samarbejde med arkitektfirmaet Transform med på en stor udstilling i Jinzhou i det nordlige Kina. Det er en international have-expo på over tre kvadratkilometer, men alligevel er danskerne de eneste af de 20 udstillere, som er gået efter de nyttige grøntsager. Ellers handler det om blomster og dekorationer.

Kineserne har allerede en form for kolonihaver. Men de er uorganiserede og langt mere kaotiske end de danske. Og med kun få ledige arealer gælder det om at udnytte pladsen.

»Men som man kan se i Jinzhou, er syv gange svyrmeter nok til, at der kan dyrkes rigtigt meget«, siger Anne Galmar.

mellem 8 og 20 procent af landbrugsjorden forurenede med tungmetaller.

Jorden på nogle af de tomme arealer, der bliver brugt til bylandbrug, kan komme fra for eksempel byggepladser eller fabriksområder.

»Det er svært at kende kvaliteten af jorden, og derfor kan der også være problemer med kvaliteten af udbyttet«, siger Qian Jing fra universitetet i Nanjing.

Det er der ikke problemer med, hvis man begynder at dyrke grøntsager på altanen.

»Vores produkter med jord og kompost er garanteret sikre, sunde og egnede til formålet,« siger salgsdirektør Li Jing fra Den Glade Gård.

Det er da også en af grundene til, at salget går bedre og bedre for virksomheder som Den Glade Gård. For der er en voksende bevidsthed omkring forureningen, og mange begynder også at få tæstet jorden først.

Ud over fødevarersikkerheden er der også en anden grund til, at der kommer flere bylandbrug i Kina. Det er på grund af det sociale og kontakten med naturen.

»Folk, der bor i lejligheder i storbyerne, er tiltrukket af haver, landbrug og natur,« siger Qian Jing.

De fleste af dem, der har køkkenhaver på det samme stykke som Zhao, bor i boligbyggeriet ved siden af. Men andre bor også i lejligheder andre steder i Beijing, og selv om de har langt herhen, kommer de alligevel ofte.

»Vi mødes her hver dag og bare taler sammen. Nogle af os er tidligere kolleger eller fra samme hjemby, så det er hyggeligt at være sammen,« siger Zhao Guijin.

Beboerne ved ikke, om lokalregeringen på et tidspunkt skal bruge arealet igen. Men Zhao håber, at de får lov til at blive. Det gør Qian Jing også.

»Hvis man gør det rigtigt, så er bylandbrug ikke kun en måde, hvor folk får stor livsglæde ved at lave noget sjovt og positivt, men det hjælper også med at fremme de grønne arealer og udviklingen i byerne. Jeg har glædet mig på det helt i syv-ot-tår, og jeg glæder mig til en fremtid med mere af det,« siger Qian Jing fra universitetet i Nanjing.

kim.jensen@pol.dk